

JAUNAIS CĒL'S

Agrofirmas „Sorkonais Oktobris“ laikrokssts

SASTĀDĪN,
1990. goda 18. augustā
Nr 32 [172]

Cena 5 kap.

Uz starta līnijas

Pēc remonta jaunas darba sezonas startu uzņēmuši linu fabrika. Šīs nedēļas pirmās ūdens salīmju ražas kravas no Raiņa kolhoza un Vārkavas saimniecības Preiļu rajonā, no Vaboles un Kalupes kopsaimniecībām Daugavpils rajonā. Kā mums pastāstīja linu pieņēmēji, tad pagaidām par produkcijas kvalitāti nenākas želoties — tā tiek iestādīta 1. numurā un arī numurā 1,25. Nedaudz palieināta zālainība — līdz 30 procentiem.

Šogad rūpnīcā jāsagādā 3700 tonnas linu salīmju. Saim-

niecībās, kas savu ražu vedīs uz Preiļiem, šī kultūra augusi dažādi, daudz ir arī tādu plātu, kur stiebri vēja sajaukti un sagūsi. Arī laiks šogad visai kaprīzs, tā ka novākšana un piegāde uz rūpnīcu būs spraigs darbs.

Līnijas fabrikas kolektīvs čakli strādājis līdz šim, visi pērn sagādātie līni pārstrādāti. Reizē ar sagādes atsākšanu atsācies darbs arī salīmju mērcēšanas iecirkni, pie mērtīšanas un kulšanas tehnoloģiskās līnijas. Kā jau pēc remonta, kad tehnika vēl nav

piestrādājusies darba slodzē, pirmajās dienās atgādījās dažas klūmes, bet nu pamazām viss ieiet parastajā ritmā. Pirmā produkcija nav slikta — ražo 12. un 18. numura šķiedru.

Tātad starts uzenemts. Lai veiksmīga ir visa sezona!

ATĀLEOS: Daugavpils rajona Vaboles kolhoza ūdens Gipfers (pa kreisi) un Vitālijs Keijs linus atveduši ar jaudīgajām automašīnām «KAMAZ» un «URAL»; laborante Ļubava Ribakova darbā; pie šķiedras jaunās produkcijas noņemšanas darbagalda.

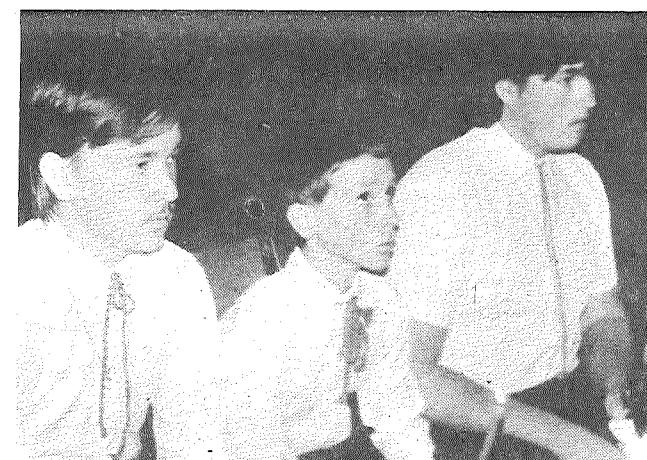
● Šodien stāstām, ka garšīgu maizi Latvijā cepa no vasaras kviešiem, cik čaklas bijušas agrofirmas saimniecības lopkopējas;

● iepazīstinām ar Daugavpils cietoksnī.

● «Lobreit Latgolā» jums pavēstīts par latgalu valodas īpatnībām, kur gandrīz katram pagastam ir kās savs, pie mums pirmo reizi viesojas balvenietis O. Slišāns, mūsu pastāvīgais autors no Daugavpils E. Mekšs stāsta par to, ko nezinājām sakarā ar S. Jeseņinu, sniedzam dažus Latgales vecās paudzes dzejnieku darbus.

● Turpinām sarunu par 1920. gada Krievijas un Latvijas līgumu, piedāvājam jums izvēlēties savu talismanu, sniedzam dažas receptes par sēnu garšīgu izmantošanu un padomu tiem, kuri negrib draudzēties ar «zaļo pūķi».

Pēc gariem gadiem...

No trešdienas līdz trešdienai

LAI MAZĀK ZUDUMU

Šogad laika apstākli bijuši nelabvēlīgi kartupeļu audzēšanai. Slapjajos laukos apdraudēta arī ja izaudzētā rāza, tāpēc kartupeļu novākšanas sezonā kopsaimniecībām, vairāk un zemnieku saimniecībās acīmredzot sāksies agrāk.

Šo pirmsdien agrofirmas direktoru padomes sēdē cīties rūpniecības direktors Vasilis Filimonovs ziņoja, kā kolektīvs sagatavojies darbam. Cīties pārstrādēs iekārtas sezonas noslodzei sakārtotas. Tagad ti-

kai jānovērš tie daži trūkumi, kurus savā pārbaudē atklājuši Daugavpils reģionālās dabas aizsardzības komitejas darbinieki. Te savu pārstrādību apsolīja arī siera rūpniecības un agrofirmas celtniecības un montāžas pārvalde.

Pašlaik cīties rūpniecības notiek piemērīto izejvielu prognozēšana: cik daudz un kad tieši pārstrādājamos kartupeļus piegādās līgumsležējās saimniecībās, lai būtu pēc iespējas mazāki rāzas zudumi.

Pēckara gados tādi populāri kātoļu bērni, viņu vecāku un kūmu svētki, kā pirmās komūnijas diena Riebinu pusē netika pieminēti (ja nu kādreiz notika klausī un dzīlā slepenībā). Tūlīt pēc pusdienu laika 12. augustā vērās baznīcas durvis un uz to sāka iet svētdienīgi gērbošos ciematnieku pulciņi — gīmenes ar lieliem un maziem bērniem, to ciemiņi. Drīz ieradās Preiļu dekāns A. Budže un svētdienas dievkalpojums sākās.

Pirms tam vairākas gīmenes bija atvedušas savus mazos bērniņus nokristīt.

Dienas gavilniekiem — trim zēniem un sešām meitenēm — baltos kreklos un baltais kleitās ar svečēm rokās, ko pušķoja mīrtes, bija nolikti krēslī baznīcas priekšā pie altāra. Viņi kautrīgi un savīlīoti pulcējās vienkopus, jo bija jāriet pie mūžā pirmās grēksūdzes, lai varētu saņemt no mācītāja rokām apaļo maizes ripīnu, kas simbo-

līzē Jēzus Kristus miesu un asinis, līdz ar to saņemot no viņa grēku piedošanu.

Pēc tam pirmās komūnijas dalībnieki ar aizdegātām svečēm nostājas pie baznīcas durvīm, baznīcā viņus ieveda dekāns. Viņš noturēja svētrunu, apsveica jaunos zēnus un meitenes, nosvērīja viņus un viņiem par godu noturēja dievkalpojumu. Svinīgi un pacilāti baznīcas kora telpās skanēja ērģeļu mūzika un baznīcas ko-

ris dziedāja garīgās dziesmas. Tāda svinīga jauniešu ievadīšana baznīcas klēpī viņiem palikis atmiņā uz visu mūžu. Svētkiem bija sagatavojušies Leitānu, Radziviloviču un citu gīmeni jaunās atvases.

A. MEŽMALIS

Attēlā: pirmās komūnijas svētku reizē.

Autora foto

Barības devai jābūt sabalansētai

Šīs nedēļas pirmajā pusē Preiļu rajonā, tai skaitā arī mūsu agrofirmā, bija ieradušies Rīgas skaitļošanas centra darbinieki, lai noslēgtu līgumus ar rajona saimniecībām par sabalansētu barības devu apreķināšanu visām mājlopu grupām.

Šāda skaitļotāju palīdzība lopkopības darbiniekim lieti noder. Lai izaudzētu augstra-

žgu un veselīgu ganāmpulkus, līpu ēdināšanā jāievēro zinātniski pamatoatas un precīzas uzturvielu, aminoskābju, mikroelementu un citu sastāvdalju attiecības. To izstrādāšanu uzturējams Skaitļošanas centrs. Pērn agrofirmas cīties jau izmantoja tā palīdzību. Kad šogad būs precīzi zināms lopbarības nodrošinājums ziemā, sadarbība varēs turpināties.

savās dzīves piecdesmit piecus gadus atzīmē mūsu agrofirmas kopsaimniecības ilggadēja un cīkla darba darītāja Marija Cakule. Pašlaik viņa strādā Leinišķu fermā. Lai arī, kā mēdz teikt, atnākusi ir pelnītā atpūta, kad var mest mieru sabiedrīkam darbam un atpūtināt rokas, viņa nolēmusi vēl kādu laiku palikt turpat lopu novietnē un pastādīt kopā ar kolēģiem.

Mūža gadi vienmēr aizrit ne manot, bet jo sevišķi darba cilvēkam. Vai viņas dzīve ir labi laimīga? Kā tad, jo Marija Cakulei ir arī lopeči. Tie ir sasniegumi darbā, ko

daudz. Par viņas dzīves nozīmīgumu liecina arī četri izaudzinātie bērni, strādāt griboši un varoši, par kuriem māmuļai nav jāraizējas. Viņa ir arī vecmāmiņa — seši mazbērni tā godā cīņījamo sievieti. Viņa ir kā liepa, zem kurās sakusi zelti un stiepties pret Sauli jaunaudze.

... Šāc visapkārt dzīves gadu plūdums, ar putniem un dziesmām, ar gaismām un lietainām dienām. Tāda ir dzīve. Un tajā stipra stāv koplā liepa.

Daudzi radī, paziņas, darba biedri, kaimiņi ūdens sveic Mariju Cakuli mājās. Arī mēs

ŠODIEN

Kā strādā lopu novietņu ļaudis

		piena kopīzslaukums cnt.	Vidējais izslaukums no govs kg.
Novietne	Govju skaits	1990. + vai —, sal. 9. ar 1989. g.	1990. +, sal. gadā ar 1989. sal. gadu ar vid. saim.

Leinišķi	86	3250	+77	3775	+414	+523
Duntišķi	77	2678	-353	3474	+21	+222
Zabegi	87	2925	+227	3348	-184	+96
«Progress»	550	18142	+539	3301	-265	+49
Zaseki	159	5146	+716	3239	+903	-13
Baibas	165	5800	-699	3086	-367	-166
Aizupiesi	372	10883	+933	2929	+254	-323

Saimniecībā 48126 + 3252 +99

Slaucēja M. Lazareva, gani J. Veigulis un V. Blūzma

Latvijā — augstas kviešu ražas

Vasaras kvieši ir prasīga kultūra ar diezgan garu veģetācijas periodu, uzņemtīga pret dažādām slimībām, tāpēc, trūkstot efektīviem augu aizsardzības līdzekļiem, kādreiz deva necilas ražas — 11 līdz 14 centnerus no hektāra. Pašlaik Latvijā vasaras kviešus neaudzē. Majes kombināti baltmaizes cepšanai graudus ievēro no dienvidu republikām un ASV. Taču neatkarīgās Latvijas gados vasaras kviešus audzēja visos novados. Vidējās ražas, salīdzinot pasaules mērogā, tajā laikā daudz neatšķirās. Liefsakā tās bija tikai trijās Eiropas valstis — Beļģijā, Hollandē un Anglijā, kur pārsniedza 30 centnerus no hektāra. Iegūtā maize ir augstvērtīgāka, garšīgāka.

Lietuvās zemkopības insti-

tūta zinātnieki 1987. gadā ieguva labus rezultātus vasaras kviešu audzēšanā, novācot pat 50, 60 un pat 70 centnerus graudu no hektāra.

1988. gada pāvārījā mūsu republikā rīkoja izmēģinājumus par vasaras kviešu audzēšanas atjaunošanas iespējām. Izvēlējās divas Rietumvācijā audzētās šķirnes — «Arnas» un «Selpe», kas ir vienas no visvēcākajām. Reizē pārbaudīja intensīvās tehnoloģijas elementus — slāpekļa dalīto virsmēlojumu ar cietiem minerālmēsliem un KAS šķidumu. Virsmēlojuma devu noteikšanai tika izmantotas augstas un augu slāpekļa noteikšanas metodes. 1988. gadā veģetācijas periods ilga 104.

dienas, 1989. gadā — 119 dienas. Vidēji ieguva vairāk nekā 50 centnerus graudu no hektāra.

Igaunijā vasaras kviešus jau audzē ilgāku laiku, iegūstot 46 līdz 52 centnerus no hektāra. Pielietojot somu firmas «Kerina» tehnoloģiju un ķimikālijas, 10 hektāru plātībā no šķirnes «Arnas» iegūti 69,2 cnt/ha sausus, tīru graudu, bet no šķirnes «Planet» 11 hektāru plātībā — vidēji 79,8 cnt/ha.

Audzēšanas apstākļu, mēslojuma, agrotehnikas jautājumos var konsultēties republikas zinātniskajā ražošanas apvienībā «Ražām pie galvenā agroķīmiķa — bioloģijas zinātnu kandidāta M. Geidāna Rīgā, tālrunis 323149, 327281 vai 551587.

Sagatavoja V. Rutkovska

Ekspreslaboratorija OPA — I

Zinātniskās pētniecības un laukums izmēģinājumu iestāžu speciālistiem, dārzkopības biedrībām, individuālajām saimniecībām piedāvājam lauku ekspreslaboratoriju OPA-1. Ar to lauka apstākļos operatīvi var noteikt nitrātu slāpekļa saturu augos. Instrumentu un ķīmisko reaktīvu

komplekts ievietots fenoplasta korpusā, vāks kalpo par galdu matstikla novietošanai. Uz tā no sasmalcināta auga ar piestiņu izspiež sulu, uzpilina 1 pilienu vienprocentīga difenilameīna šķidumu, salīdzina iegūto nokrāsu ar krāsu skalu un nosaka nodrošinājuma pakāpi ar slāpekļi.

Laboratorijas gabarīti: 155x120 mm, svars 0,5 kg. Cena 10. rubļi. Pieprasījumus, norādot bankas, dzelzceļa un pasta rekvizītus, ar iestādes vadītāja un grāmatveža parakstu sūtiet uz šādu adresi: 125040, Maskava, Skakovaja ielā 36, ZRA «Agropribor».

Slaucēju veikums 7 mēnešos

Slaucēja	Farma	Govju skaitis grupā	Kopizslaukums cnt.		No govs kg.	
			+ vai — sal. ar iepr. gadu	1990.g.	+ vai — sal. ar 1989. g. ar fermu	1990.g.

A. Juganova	«Progress» I	25	1385	— 69	5517	— 75	+ 2216
A. Loginova	«Progress» I	23	1017	— 5	4420	— 313	+ 1119
M. Lazareva	«Progress» I	21	928	— 130	4336	— 609	+ 1035
M. Cakule	Leinišķi	28	1124	+ 109	4016	+ 719	+ 241
Dž. Mamedova	«Progress» I	27	1093	— 144	4004	— 119	+ 703
A. Štepankova	Duntišķi	26	1045	+ 75	3927	+ 412	+ 453
V. Sidorova	Leinišķi	28	1080	+ 12	3856	+ 453	+ 81
V. Mihailova	«Progress» II	16	721		3735		+ 434
V. Ksendzova	Zaseki	32	1155	— 261	3655	+ 1053	+ 416
L. Mūrniece	«Progress» II	33	1184		3577		+ 276
A. Zdanoviča	«Progress» I	27	946	— 78	3558	— 1539	+ 257
Z. Tumašova	«Progress» I	25	878	— 327	3539	— 312	+ 238
A. Mikulāne	Leinišķi	30	1046	— 43	3475	+ 92	— 300
J. Kapustenoka	«Progress» II	54	1890		3449		+ 148
K. Baikova	Zaseki	27	919	— 370	3391	+ 1047	+ 152
R. Rubene	Baibas	41	1379	— 102	3355	— 105	+ 269
V. Golubeva	Zabegi	41	1387	— 188	3349	+ 135	+ 1
L. Fjodorova	Zabegi	46	1538	+ 415	3344	— 771	— 4
U. Amosova	Duntišķi	26	866	— 79	3333	+ 106	— 141
A. Meluškāne	Aizupieši	47	1537	+ 140	3290	+ 518	+ 361
V. Čonka	Baibas	42	1372	— 11	3289	— 371	+ 360
O. Nazarova	Aizupieši	34	1095		3241		+ 312
F. Gulbinova	Zaseki	47	1493	+ 995	3177	+ 1210	— 62
J. Bahanova	Duntišķi	25	767	— 349	4118	— 494	+ 356
L. Ručica	Aizupieši	52	1553	+ 90	3004	— 129	+ 75
I. Pisuka	Aizupieši	47	1405	+ 146	3002	+ 254	+ 73
L. Džerina	Zaseki	53	1579	+ 333	2973	+ 734	— 266
V. Kozlova	Aizupieši	48	1412	— 157	2951	+ 157	+ 22
A. Kirillova	Aizupieši	50	1461	+ 147	2935	+ 249	+ 6
J. Lepuka	Baibas	40	1152	— 314	2901	— 462	— 185
Z. Juhneviča	Baibas	42	1198	— 272	2806	— 549	— 280
T. Rubļova	«Progress» II	60	1673	+ 925	2784	+ 2525	+ 517
J. Bobrova	«Progress» II	60	1674	— 266	2781	— 399	+ 520
N. Turubanova	«Progress» II	56	1560	— 215	2772	— 133	+ 529
M. Vasiljeva	«Progress» II	57	1574		2766		+ 535
G. Zeiferte	«Progress» II	59	1619	+ 276	2712	— 145	+ 589
Z. Meluškāne	Aizupieši	49	1279	+ 10	2578	+ 105	+ 351
S. Bazuļeva	Aizupieši	45	1142	+ 628	2511	+ 471	+ 418

VIKTORS KĀZĀKS

Vēsture un

leģendas

1820. gadā uz būvākurnu pirmo reizi tika atsūtīts cements un instrukcija, kā to izmantot, bet tā kā tas bija dārgs, šis cements netika plaši izmantots. (Uz cara pieprasījumu, ko viņš izdarīja 1845. gada 15. maijā, par cementa sastāvu, kas fiksē atsūtīt uz Dinaburgu, inženierdepartamenta atbilde piešķīra tikai ...pēc gada! — aut.). Ar tā palīdzību tika uzmūrētas vien ziemelaustrumu forta sienas. Visus pārējos darbus veica, pielietojot kalķu javu. Kā uzskata speciālisti, tad šī kalķu java tikuši gatavota ar oļu baltumu.

Veidojot cietokšņa nostiprinājumus, tīcīcīs lietā ne mazums drošu inženieritehnisko risinājumu un celtnieku atjaunības. Piemēram, lai nepieļautu grunts noskalošanu no valnīem sakārā ar to, ka biezi līja (Latgalē fiksētās apmēram 260 lietais dienas gadā — aut.), lietotās dārgās tīra cinka plātnes, ar kuru

polīdzību ūdeni novadīja uz speciālām ak-

mens notečēm, kas sienās bija ierīkotas to

ārējās virspusēs.

Ar tādu pat mēriku uz galvenā valnī ie-

stādīja daudz koku ar attīstītu sakņu sistēmu.

Vācu okupācijas laikā dajū no tiem fiksētā

nozāģēja malkā, bet dajū nogāza stipras vē-

ras pēckara gados. Tādējādi afkailinātā velna

eskarpes siena sāka ātri iet.

Vienlaicīgi ar eskarpes sienu izbūvi 1821. — 1822. gados tika uzcelti cietokšņa vārti. Vispirms par parades vārtiem uzskatīja Aļek-

sandra vārtus, kas veda uz Veco priekšpilsētu (ziemeļaustrumos). Pa šiem un Nikoleja (dienvidu) vārtiem gāja galvenais Vīnes trakts.

Tācīši, kad galvenais Vīnes trakts tika nosprausts caur Dinaburgu, cietoksnī bieži vien pa celām apmetās «svētās personas». Tām komandantu pārvaldes ēkas trešajā stāvā bija ierīkota tā sauktā «Ceļa pils» (attēls).

1826. gadā apstiprināja jaunu Dinaburgas cietokšņa apbūves plānu, kurā bija nemti vērā arīeji aizsardzības nosciņājumi (lauku forti). Bet drīz pēc tam sekoja imperatora dekrēts par 50 tūkstošu rubju iedalīšanu no valsts kases, ko izmaksāt vietējiem iedzīvotājiem kā atalgojumu par to, ka viņu mājokļi tika pārcelti uz uz attālākām no cietokšņa zemēm.

Apmēram pēc gada pēc pazīstamā arhitekta A. Stauberta projekta tika pabeigta hospitāla 500 cilvēkiem ēkas būvniecība. Šajā pašā gadā tika pabeigta Aleksandra un Konstantīna kazāmu celtniecība, eskarpes granīta

sienas izveidošana galvenajā valnī, vietas 500 cilvēku ieslodzīšanai būvniecībā, noliktavas telpu iekārtošana 1256 tonnu pārtikas rezervu uzglabāšanai.

Kamēr būvēja, Dinaburgas cietoksnī vairākās reizes appludiņāja Daugava palu laikā. Piemēram, 1816. gada 2. aprīlī, ledus iešanas laikā, stipri cēlās ūdens līmenis un tika iznīcināta daļa izbūvju. Zaudējumi, ko bija radījuši palu ūdeni, tika leisti 129.423 rubļu apmērā. Līdzīgi pali atkārtojās arī vēlāk — 1829. gadā. Tas viss lika katrā ziņā meklēt iezu no šāda stāvokļa un rūpīgi padomāt par pasākumiem, lai turpmāk cietoksnī varētu pasargāt no unutumainās upes paliem. Bija izvirzīti divi projekti.

P

Lobreit Latgola

№ 3

Nūvoda literatu apvīneiba

№ 3

Drusku par volūdu

Muna raksteiba jyutami atsaikir nu Stroda raksteibys. Man nav pījemami vairoki momenti — latvyskos izskanis (Krīvija, kod vysur runoj: Krīveja, Latveja, Balteja, jo latgaju izskana ir -eja). Genitīvūs naliotu golūni -as (vīn tod, ja disciplina prosa — kai gudrojūt apakšērsrokst), jo vysur runoj: -ys. Taidā zinī (navys: ziņā) bytu joroksta: Latgolys, navys Latgolas bolss, vai pat Latgalis Ziņotojs. Tys, vai uz o likam garumzēimi divskaņa gadējumā, nav golvoņi, tys ir teiri ortografieji vaicojums. Golvoņi ir gramatisko naatkareiba nu latvišu jau nos volūdys. Latvišu volūdniki par latgajim ir pīplūtojuši tik daudz vysa ko, ka nababi. Dala nu augsti moceitim latgaliskos cīmlis filologim nakritiski pījem šūs moldus, kai ar skērni storp jādzīnim «latgaju volūda» un «latgalīšu volūda». Kai sovūs rokstūs labi paroda M. BUKŠS u. c. latgali filologi orzemēs, navar tai dalet — it, kai tei bytu cyta tauta,

cyta volūda un cyta literatura (tai daleit ir vajadzeiba gon bejuse lettōnizētojim un kolonizētojim, sok, beja gon latgajū cilts ar Jersiku un cytīm valstiskim veidojumim, bet šī jau nav tī, ū ir pa daļai porpūjot un porkrīvot latgali, tamdej saucami par latgalīšim, resp., latgaju pēcnokamīm. Cyta līta kurši... Nīvīns jau nāska kurši, sokā kurši un jūs mantinīki kurzemni — tī gon ir eistīni latviši...) Taida ir apmāram kolonizatorsko nycnojuma psihologeja, kurai pa daļai pasakļau ari vīns ütrs nu Latgalis cēlīs inteligents un turpynoj cīst sovu mozvēteibu, voi pavysam atsasoka nu dzīmto volūdys, pat bārnīm jos vairs īauvica. Es pījemu M. Būksā konceptceja, ka jaunīs laiku latgali ir latgajū cilts taisnī mantinīki, tamdej lītoju ari uz sudīndinu attīcynomus apzīmējumus: — latgaju volūda, latgaju rakstnīku vīneiba, latgaju literāris un kultūrys montojums i. t. t. Losu-

«Katoļu Dzeivē» (munā raksteibā bytu: «Katoļu Dzeivī») jaunīs volūdnīku īteikumus par Stroda raksteibys lobojumim, gondreiž vysam var pīkrist. Bet tur vajadzātu vēl dažās lītys:

- 1) i un y raksteibys breiveibu, jo Strods pīsatur, ka divskans iu un y nav joizdola, bet vysur joroksta tikai ar Y. Nīvī — navys: niu; Pārkūps — navys Pārkūps i. t. t.;
- 2) apzīmēt plōtu e un un ē, pīmāram, kai tū dora leitojīši — ar lipeni zam ploto e voi ar umlautu, kai tū dora vocīši, jo iznok, ka ar e apzīmējoi porok daudz skāpu, taipat kai ar o. Vordūs: maiāta, bīagīs i. t. t. e ir tik plots kai a, tamdej jyutušokī jezuīti rakstēja pyrms a burtu i, lai izrunojūt tys sameikstīnoj leidzskani pyrms a, kas, storp cytu, beja tīvok izrunai na kai Strodam — meita, beigas, kas Izagož latvišu izrunā;
- 3) daudzskaitīa nominativa meikstīnojuma atzeišona, jo Strods dogmatiski lītoj līkum-

sakareibu, ka i aiz leidzskāna jū meikstīnoj (palatalizej) un meikstīnojuma zeime nav joīttoj. Bet voi raksteibā nav joškīr vīnskaitīa akuzatīv un instrumentāls (pīm. celi, i. t. t.) nu daudzskaitīa nominativa, pī tam daudzsk. nom. leidzskāns teik izrunots daudz meikstok na kai vsk. akuzatīv.

Ir vēl (vie? viā?) — kai lobok, mož — vāj un māita?) vairoks raksteibys lītys, kas byus jorysyno. Kamer volūdnīki un cyti izsoka sovus īrūsynojums, mums, literatīm vajag jau praktiski reikoſti. Nu Stroda gramatīkys atšķireiga raksteiba ir Eugeņam Ruškānam un vēl vīnam ītram. Dūmoju, ka pareizotīks raksteibys precīzēšonys un stabilizacejīs periodā atlāst grūžus valeigok, lai reformēt gribētoji ar sovīm dorbm paraoda un pīroda vīna voi ītra precīzējuma voi uzlobojuma īspējameibu un dzeivisspēji.

OSVALDS KRAVALS

Tūmār josoka — Ivars Zavoloko naaprūbežojos tikai ar senūtni, ar vīnaidu interesi jys sekoja sova laika mokslai. Seviški aizarovīs beja ar Sergeju Jeseninu. Man adreseitā vēstuli 1974. goda 4. novembrī jys rakstēja: «Par S. Jeseninu voci vīsu, kū tī īraugu un atrūnu. Izgrīzumus nu avīzem un žurnālym. Īsagodojūs arī literatūru par jū (pagaidom taidi gromotu moz), bet tīpaši interesejūs par Jeseninu dailrades atspūgušonu muzykā. Magnitofona īentēs asmu savocis priekšlasējumus par Jeseninu, jo dzejūlē deklamacejas un dzīsimu izpīldējumus dzīdototo izpīldējumā». Tymā pošā vēstuli jys man pījautoja: «Voi zīnī Georgija Rusanova («Nanūsorgojom sprūgāinū Serjožu...») un B. Jemeljanova («Voi vēl vīna nu pādejom pīpylem...») dzejūlus par Jeseninu. Obi publicāti žurnālā «Solovecu solas» 1926. goda catūrtejā numurā (72.—73. lopūsēs).» Uz tū atbildēju, ka dīmāl taidus autorus nazynu. Un jau nokušājā vēstulī Ivars Zavoloko man atsytēja šūs dorbu kopīas mašīnrokstā, tīvok paskaidrojūt, kai uzīti ū dzejuli: «Ar žurnālu «Solovecu solas» īpazīnūs najausi. Moskova vōču materialus par Pomoriju un Vygu. Kaidā nu personiskājām krojumām uzgoju vasalu žurnāla «Solovecu solas» komplektu. Tys īstīsts oficiāli. Roksti par vīsdažādokom temom, bet vysas tai voi cytādi velteitas «Solovikim». Tur arī uzgoju šūs vejtējumus S. Jeseninam. Nav nu izcīlājū, bet Jyusu «krotuvei» varbyut byus arī interesanti. Grybu zīnot Jyusu dūmas par tīm».

Sovu atsauksmi par «Soloviku īmītniku» dzejūlim as tūraiz tīvleit nūsūtēju I. Zavoloko, apstypriņojūt jo dūmas par ū sacerējumu «naizdūšonūs». Arī tagad asu taidos pat dūmos, bet kai tūlaik, tai ari tagad, losūt ūs Solovecu dzejūlus, mani porjam ūsūmas; aiz dzejūlim slēpjās nažēleiga realitāte.

Nūbeigums sekos
Attālā: pīmīneklis uz S. Jesenīna kopa Vagankovas kopūs.
Mežmaļa foto

NīvīNS TIK SKAISTI NAMOCĒJA,
KAI MOK LAUKU SĀTU ĽAUD'S:
NU DZĪMENOM GAISI TREIC,
BET NU SŪLIM — KOLNY REIB.

ONTANS SLYŠANS

Nasoc nū, broleit, kosa meklēt!
Nasoc pormest per tū, kas jau sop!
Laiki to cyti. Cytī laiki tāvu zemē,
I kotram pošam seņtāvu ūzulā joīkop.

Kotram pošam ir seņtēvu ūzulā joīkop,
I kotram pošam sovas tāvzemes rūbežas
Ar acīm, ausīm i dvēseli joizjyut...
Kotram pošam motes volūda joisāmoca...

Kotram pošam motes volūda joisāmoca,
Lai saprostu Moru, Laimu un Līgu,
Lai sovu tautu na atstotu, bet par jū
Karotu tū, krystu, caltūs, bet natsakoptūs.

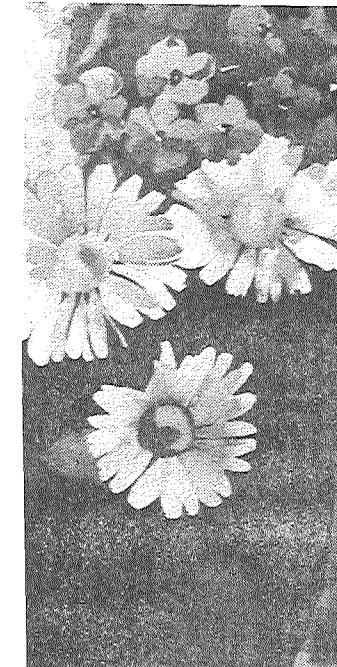
Nasoc nū, broleit, kosa meklēt,
Kopēc agrok beju tods vai šods, vai nikods,
Kodej klusēju, beidūs voj nūsadzērūs...
— Šudiņ vysi mēs dzymstam nu jauna!

Šudiņ vysi mēs dzymstam nu jauna;
I pīrmū raizi klīdzam ar porgrītu nobas saiti,
I pīrmū raizi kori motes pīnu zeižam,
Pīrmū raizi tāvam uz placa sēžam.

J. ČAKULS

Mokūneits

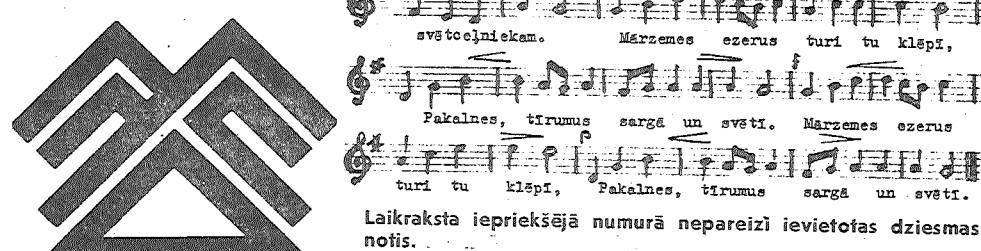
Mozaīs boltais guļbeit, —
Tu — maigais mōkūneit;
Aizlidōji tu bez rūpem,
Kai zaigais taurineits.
Pēc tevis grībis trauktīs,
Tur zīlgmes dzīlumūs;
Un vēja straumei jautīs,
Lai aiznas augstumūs.
Bet navarū tīkt leidza,
Jō šaurō zeme sīn...
Man guļ'b'a spōrnu navā,
Brīn, dzeives dubļus, brīn!

D. TRŪPS

Dzeives viļņi

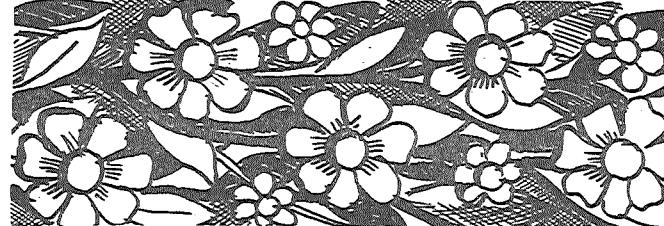
O, kai dzeive namonami mejās!
Šudiņ prīca, laime, labklōjeiba,
Bet reit bādas, skumes, osoras...
Un tai tōlök rit bez gola.
Dzeive pōrīt namonūt,
Leidz kai kaidā sapnī;
Dīnas skrīn un godi īt,
Vysas kas izgaist myuzeibā.

Solovku veļtējumi S. Jesenīnam

jo uz Indiju. Bet atnoce 1940. gods, Ivanu Zavoloko arestēja, uz 17 gadus ilgu apmešonūs nūsūtēja uz Staļīna lāgerim. Kod jam beja jau četrdesmit ostoni godi, īgyva vēl vīnu augstokū izgleitebu: Novosibīrskā pabeidza medicīnas institūtu, pēc kai vadēja laboratoriju, nūsadorboja ar pīrmīza stovūkļa pazei mu pēteišonu (ar ū problemu turpynoja nūsadorbotīs ari Rei- gā, kod atsagrīze uz mojom).

Tūmār aizraušonos ar vacom gromotom naporgoja un pēc PSRS Zīnoņu Akademijas Krīvu literatūras institūta īteikuma (Puškina Noms) Zavoloko brauce ekspedīcijā un 1967. godā izdāreja atklojumu, kursafrance vīsu filologiskū pasaulei: atrodā «Pustozerska krojumu» ar nazynomu Avakuma autografu.

SERGEJS KUZNECOV'S

Līgums

1. turpinājums

1920. gada 12. jūlijā lie-tuviešu delegācija Maskavā diezgan negaidot parakstīja miera līgumu ar Krieviju, kas bija visai izdevīgs Lietuvai (cieta starpā tika paredzēta Lie-tuvas teritorijas paplašināšana līdz 80 tūkstošiem kvadrātkilometru uz Grodņas un citu-vietu rēķina, kur lie-tuvieši bija mazākumā). Padomju Krievijai šis līgums nozīmēja iemantot gandrīz sabiedroto, vismaz Lietuvas labvēlīgu neutralitāti cīnīt ar Poliju. Tājā laikā draudu tikt ielenktiem ēnā poli at-stāja Daugavpils apkaimi, netālu no Skrundalienas bija padomju izlūku sadursme ar latviešu ka-raspēka daļām. Tādā kārtā, faktiski pažadējusi spēcīgās Polijas armijas aībalstu, Latvija bija spiesta mīkstināt savu prasīgumu sarunās ar KPFSR un pasteidzēs ar miera noslēgšanu. Tas bija burtiski dažas die-nas pirms tā dēvētā «Vislas brīnuma», kas izmaiņā kara gaitu par labu Polijai.

1920. gada 11. augusta pus-dienaiķā padomju delegācijas galvā Adolf's Joffe^{*} Latvijas ārlietu ministrijas telpās ar zelta spalvu parakstīja miera līgu-mu. Latvijas Demokrātiskās republikas vārdā savus parakstus ārstāja pieci tās augustu stāvoši pārstāvji. Tā Latvija bija pēdējā no Baltijas valstīm, kas nu oficiāli bija noregulējušas savas attiecības ar lielo austriju kāminu.

Lēkrakstā materiāla ierobe-žotie apjomī neļauj šīki un plaši izanalizēt šo apjomīgo dokumentu (divdesmit trīs panti), kas bija sastādīts atbilsto-ši visām starptautisko tiesību normām. Tekstā vairākkārt tika pasvītrots Latvijas suverenitātes statuss. Principiāli svarīga nozīme līguma politiskajā daļā bija otrajam pantam, kurā, stārp citu, teikts: «... Krievija atzīst Latvijas valsts bezierunu neatkarību, patstāvību un su-verenitāti, bīrvprātīgi un uz visīm laikiem atsakās no jeb-kādām suverēnām tiesībām, kas piederēja Krievijai attiecī-

bā pret latviešu taufu un ze-mi...» Tāda bija nāciju tiesību uz pašnoteikšanos konkrētas atzīšanas izpausme, kas paslu-dināta 1917. gada oktobrī. Līgums noteica Padomju un Latvijas valsts robežu, nododot Latvijai dažas teritorijas, kur latviešu iedzīvotāju skaits būtī-bā bija neliels (Pitalova, Drīsas aprīnķa Pustības pagasts). Lī-guma dalībnieces uzņēmās saistības aizliegt savās terito-rijās tādu organizāciju, grupu un apbrūnotu veidojumu atrā-šanos, kuru darbība būtu vērs-ta pret otru līguma dalībnieci. Tika paredzēta visu karagūste-ņu un internēto personu ap-maiņa visīsākajā laikā (sesiās pants). Tāpat tika apstiprinātas bēglu tiesības atgriezties dzimtenē (devītāis pants). Se-kojošo divu gadu laikā Latvija atgriezās vairāk par diviem simtiem reģistrēto bēglu. Tik liela skaita cilvēku atgrieša-nas, kuri lielākajā daļā bija na-bagi, joti nopielīti iespaidoja jau tā grūto stāvokli valstī attiecībā uz nodrošināšanu ar darbu. Valdībai steidzamā kār-tā vajadzēja organizēt tā sauk-tos sabiedriskos darbus re-émigrantiem (tranšeju aizbēr-shana, kas bija palikušas pēc kara darbības, un tamlīdzīgi).

Abu pušu eksperimenti defa-lizēti bija izstrādāta līguma ekonomiskā nodala (tekstālī fā aizņēma pusi no dokumenta). Šīsa vieta bija ierādīta tiem pantiem, kuros bija runa par

ipašuma atgriešanu Latvijai, kas bija evakuēts pirmā pasaules kara sākumā. Padomju val-dība Latvijas pusei apnēmās nodot pilsētu, iestāžu, sa-biedriskos pilsonu īpašumu — mus, kas atradās Krievijas ban-kās, vērtspāris, Latvijas pil-sonu noguldījumus Krievijas bankās, kuģus un ostu izbūves, dzelzceļa transporta līdzekļus. Attiecībā uz pēdējēm var teikt, ka 1913. gada nākošās neat-kārīgās Latvijas teritorijā at-radās ap 550 lokomotīves un 1500 vagoni. Taču Padomju valsts bija spējīga atdot tikai nelielu daļu no ritošā sastāva, jo citas kādreiz izvestās loko-motīves un vagoni bija vai nu galīgi nolietoti, vai iznīcināti pilsonu karā. Taču arī samērā nelielas dzelzceļa transporta vienību daļas atgriešā, pie tam vēl galvenokārt sabojātas (dzelzceļa īpašumus, kas no Vācijas ienāca Krievijā, remon-tēja Daugavpils un Liepājas dzelzceļa darbnīcas un bija pabeigts jau 1925. gada sāku-mā) Latvijai tomēr nozīmēja ļoti daudz, lai varētu atjaun-not kara gados galīgi sa-brukušo saimniecību.

Līgumā nebija speciāla pan-ta, ar kuru būtu noteikti ap-mēri un kārtība, kādā Latvijai jānodod rūpniecības uzņēmu-ju iekārtas, ko izveda 1915.—1916. gados un vēlāk nacio-nalizēja Padomju Krievijā. Tās valdība apnēmās divu mēnešu laikā pēc līguma ratificēšanas

Latvijai samaksāt četras mil-jonus rubļu lielu avansu Krievijā palikušo īpašumu vērtī-bas kontā. Tieši šī summa tad arī bija Latvijas Republikas valsts zelta fonda pamāt (iek uzskaitīts, ka šīs kompensācijas ievērojama daļa tika novirzīta lielāko tiesu lauksaimniecības attīstības finansēšanai). Ľoti svarīgi bija tas, ka Padomju valdība anulēja Latvijas daļu gigantiskajos Krievijas ārējos parādos, to nomaka Latvijas ļoti vājo ekonomiku varētu novest pie galīga sabrukuma. Līguma sešpadsmitajā pantā bija paredzētas Latvijai pirm-tiesības padomju teritorijā no-cirst simts tūkstošus desetiņu meža, jo visiem latviešu zem-niekiem ārkārtīgi bija vajadzīgi kokmateriāli tautas saimniecī-bas ātrākai atjaunošanai (des-mitājā pantā Padomju valsts pažinoja, ka anulē Latvijas sīkzemnieku un bezzemnieku parādus pirmsrevolūcijas krie-vu kredītiestādēm). Tiesa gan, dažādu iemeslu dēļ šī kon-cepčija tā arī palika uz papīra. Nobeigums sekos

*Joffe (1883. — 1927.) — profesionālais revolu-cionārs, ievērojams padomju dip-lomāts

(piem., Padomju Krieviju pārstāvēja sarunās ar keiza-risko Vāciju Brestā), tuvs L. Trocka draugs un līdzgaitnieks, izdarīja pašnāvību.

Vasara aizsiet

Lai arī maz mēs to paguvām pamānīt — visu laiku traucēja lietavas, bet nu jau, kad iz-klīst mākoņi un savu vaigu pie debesīn parāda saule, tā vairs nesilda tik devīgi, kā jūlijā.

Akmeni — talismani

Katram akmenim, kā to pauž tautas ticība, ir savas brīnum-darītājas spējas.

AHĀTS savu īpašnieku pa-sargā no «launas acs».

DIMANTS dod spēku un drosmi, likvidē indes iedarbi-bu, sievietēm palīdz dzemdī-bās.

AMETISTS cilvēku padara prātīgu, dod viņam spēku būt dzīvam, aizdzēn prom slīktas domas, pasārgā no apreibīša-nas un slimībām.

BERILIJS ir labs pavadonis celotājiem.

HACINTS pasārgā no zi-bens un sērgas.

PĒRLES uz cilvēku atstāj labdabīgu iespaidu, veicina viņa labklājību dzīvē.

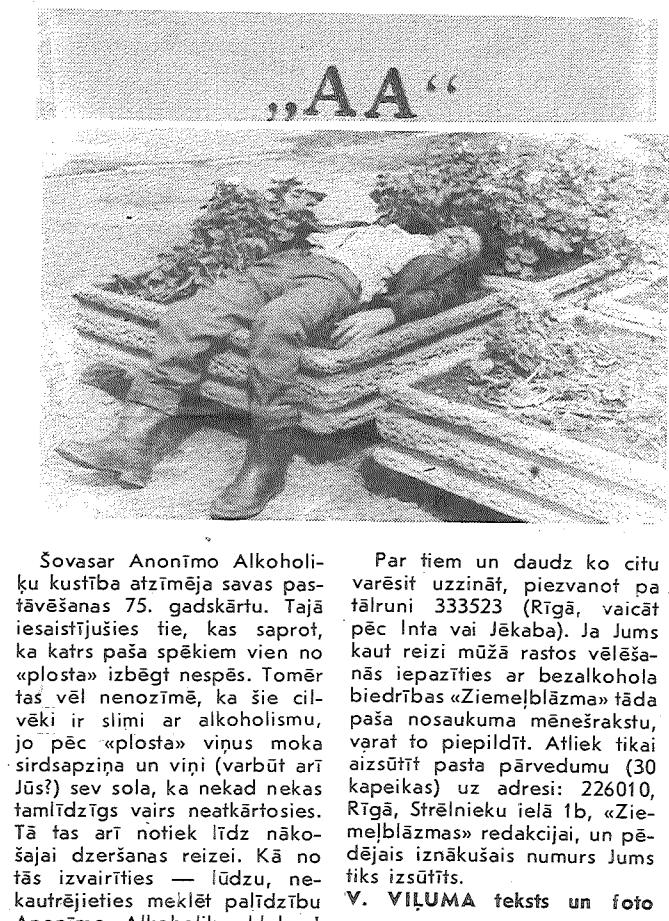
SMARAGDS atbrīvo no skumjām un hipohondrijas, aiz-dzen nepārīkamus sapņus, glābj no mīlestības atriebī-bas, drudža, krītamkaites un vātīm.

RUBĪNS labu cilvēku padara vēl labāku, sliktu pārvērš par īstu jaundari, bet pašaizlē-dzīgs un vīrišķīgs cilvēks, kurš nesā šo talismanu, uz-var un veic varoņdarbus.

SAFĪRS atbrīvo no vilšanās, dod spēkus piekusūšam cilvē-kam.

SERDOLIKS paglābj no ne-uzticības un meliem.

HALCEDONS sargā no me-lanholijs lēkmēm.

Šovasar Anonīmo Alkoholi-ku kustība atzīmēja savas pas-tāvēšanas 75. gadskārtu. Tajā iesaistījušies tie, kas saprot, ka katrai pāšai spēkiem vien no «plosta» izbēgēt nespēs. Tomē-tas vēl nenozīmē, ka šie cil-vēki ir slimī ar alkoholismu, jo pēc «plosta» viņus moka sirdsapziņa un viņi (varbūt arī Jū?) sev sola, ka nekad nekas tamlīdzīgs vairs neatkārtosies. Tā tas arī notiek līdz nāko-jajai dzēšanas reizei. Kā no-tās izvairīties — lūzu, ne-kautrējieties meklēt palīdzību Anonīmo Alkoholiķu klubos!

Par tiem un daudz ko citu

varēsiet uzzināt, piezvanot pa

tālruni 333523 (Rīga), vai cāt

pēc Inta vai Jēkaba). Ja Jums

kaut reizi mūžā rastos vēlēs-

nās iepazīties ar bezalkohola

biedrības «Ziemeļblāzna» tāda

paša nosaukuma mēnešrakstu,

varat to piepildīt. Atlik tikai

aizsūtīt pasta pārvedumu (30

kapeikas) uz adresi: 226010,

Rīga, Strēlnieku ielā 1b, «Zie-

melblāzmas» redakcijai, un pē-

dējais iznākais numurs Jums

tiks izsūtīts.

V. VIĻUMA teksts un foto

Anonīmo Alkoholiķu klubos!

Redaktors A. RĀNCĀNS

Apmeklējiet
FIRMAS VEIKALUS!

Maize, desas,
sviests, siers un
citi produkti —
tikai augstākā
kvalitāte. Pieciešīgi
un ļoti iegūdīgi
apdrošojošais
personāls.

Līdzjūtība

Izsakām dziļu līdzjūtību ra-diem un tuviniekiem sakarā ar MARIJAS CIĀS nāvi.

Agrofirms «Sarkanais Ok-tobris» kolektīvs

No sēnēm

un par „sēnēm“

KARTUPELU PUDINŠ
AR SĒNĒM

Novārīt nemizotus kartupe-ļus, tad nomizot, sagriezt šķelētēs un samaisīt, pievieno-jot sviestu.

Iztīrītas un izmazgātās svai-gas sēnēs sagriezt sīkos gabaliņos un pasautēt sviestā, pēc tam samaisīt ar krējumu, smalki sagrieztēm zāļumiem, sāli un pipariem.

Veidnē, kas ieziesta ar sāldā krējuma sviestu un nobārstī-ta ar sausinēm, ielikt pusi no kartupeļiem.

Virspusē izvietot kārtīpām sēnes un stipri novārītu olu riņķus, tad uzklāt atlikušos kartupeļus, to visu apkaisīt ar zalo pētersi, diļu sasmalcī-nājumu un izcept cepeškrāsnī.

Produktu patēriņš: pieci kartupeļi, 250 grami sēnu, divas olas, trīs ēdamkarotes sviestā, divas — krējuma un divas ēdamkarotes sausinu, zāļumi, sāls pēc garšas.

Bērnu humors

un politika

Notīrit kartupeļus, izveidot no tiem sēnu kātiņu formu (konusveida ar nogrieztu vir-sotnīti) un apsālīta ūdeni vārīt, kamēr gatavi. Tad šos kartupeļus atdzēsēt, ar resnā galu nolikt uz šķīvja, bet vir-sū uzlikt nogrieztu tomāta aug-šējo daļu, ko izrotā ar saldā krējuma sviesta pilienījiem kā «mušmiri».

Sīkos gabaliņos sagriež vā-riņas olas, pievieno klāt sīki sasmalcinātus sīpolloku, pie-lik sāli, krējumu un visu sa-maisītu.

legūto masu uz šķīvja iz-lek apkārt kartupeļu sēniņiem, nokaisa ar dillēm vai pēter-siļiem. Gar salātu malām noliek plāni sagrieztās svāigu gurķu riņķus.

Nepieciešamo produktu daud-zums: četri kartupeļi, divi to-māti, viens gurķis, viena ēdamkarote sviesta, divas olas, 150 gr. sīpoloku, trīs cetur-tādas glāzes krējuma, zāļumi, sāls pēc garšas.

J. ZANDE

Redaktors adrese: 226010, Preiļu pagasts, Ma-kupeļi, telefons 226010. Telefons redakcijas un redakcijas īpniecības īstādēm.

Pas. 4513

Pla. 1424.

Iespējta Latvijas Izdevības poligrafijas un īzdevības īpniecības radītās spējas. Daugavpils spējīgās. Formātā — 1 koncertā